

ΧΑΡΑ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

η δημιουργική γραφή στο γυμνάσιο

10 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
32 ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

εκδόσεις
**Μιχαήλ
Σιδερη**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

πρόλογος	11
εισαγωγή	13
νεοελληνική γλώσσα και δημιουργική γραφή	19
λογοτεχνία και δημιουργική γραφή	47
οδύσσεια και δημιουργική γραφή	65
αρχαία ελληνική γλώσσα και δημιουργική γραφή	93
αρχαία ιστορία και δημιουργική γραφή	113
γενικές οδηγίες	137
ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΔΟΥΛΕΨΟΥΜΕ ΜΕ ΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑ	137
ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΔΟΥΛΕΨΟΥΜΕ ΜΕ ΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑ	137
ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	138
βιογραφικό σημείωμα	139
ενδεικτική βιβλιογραφία	141

νεοελληνική γλώσσα και δημιουργική γραφή

1ο σχέδιο μαθήματος

↓ Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

↓ Διδακτικό αντικείμενο

Ενότητες 3, 7 και 8, Αφήγηση – Περιγραφή

↓ Απαιτούμενος χρόνος

2 διδακτικές ώρες

↓ Σκοπός

Προκειμένου να εξοικειωθούν οι μαθητές με τις βασικές αφηγηματικές τεχνικές αλλά και με τις στοιχειώδεις αρχές περιγραφής, με σκοπό να εξασκήσουν τις ικανότητές τους στον γραπτό λόγο, για να εξελιχθεί η δημιουργική ικανότητά τους και να κεντριστεί η φαντασία τους ώστε να οδηγηθούν στη συγγραφή δικών τους κειμένων, γίνεται χρήση ασκήσεων δημιουργικής γραφής, οι οποίες, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ΤΠΕ, προσδίδουν στο μάθημα ανανεωμένο ενδιαφέρον και καινούριες προοπτικές στον γραπτό λόγο των μαθητών.

↓ Στόχοι

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τις βασικές αρχές της αφήγησης.
- Να κατανοήσουν την τεχνική συγγραφής μιας απλής ιστορίας με τη δομή αρχή – μέση – τέλος.
- Να κατανοήσουν τη διαφορά μεταξύ αφήγησης και περιγραφής και να εξοικειωθούν με στοιχειώδεις αρχές της περιγραφής.
- Να εξασκηθούν στην περιγραφή ενός πρόσωπου ή ενός χώρου.
- Να μπορέσουν να αποδώσουν με γραπτό λόγο οπτικά ερεθίσματα (βίντεο).
- Να δοκιμάσουν να συντάξουν δημοσιογραφικό λόγο (άρθρο).
- Να γνωρίσουν την τεχνική της συμπύκνωσης του λόγου (τηλεγράφημα).

- Να εξοικειωθούν με τους όρους «διήγημα-μινιατούρα» και «διήγημα-μπονζάι».

↓ Απαραίτητα υλικά

- ✓ Τετράδιο
- ✓ Λογισμικό Internet Browser
- ✓ Βιντεοπροβολέας

↓ Αφόρμηση

Η 3η ενότητα, σελ. 43-46 (περιγραφή) και σελ. 47-51 (αφήγηση), στην οποία δίνονται ενδεικτικά και εν περιλήψει βασικά στοιχεία για τις αρχές και τα είδη αφήγησης, καθώς και για τα είδη και τις τεχνικές περιγραφής, καθώς και η ενότητα 7, όπου επανέρχεται με παραδείγματα για την περιγραφή προσώπου, αντικειμένου και χώρου, και η ενότητα 8, όπου θίγονται απλά στοιχεία αφηγηματικών τεχνικών, προσφέρονται για περαιτέρω εξάσκηση του γραπτού λόγου των μαθητών μέσα από επιπλέον κείμενα αλλά και με οπτικά ερεθίσματα (βίντεο).

↓ Διδακτική διαδικασία

Η πρώτη διδακτική ώρα μπορεί να ξεκινήσει με την παρακολούθηση του βίντεο (διάρκεια 9.41) «Ο μαθητευόμενος μάγος» από την ταινία του Ντίσνεϊ *Φαντασία* που βρίσκεται στη διεύθυνση <http://www.youtube.com/watch?v=2DX2yVucz24>

Στη συνέχεια, μπορεί να προβληθεί το βίντεο «Το χωριό – The village» του Στέλιου Πολυχρονάκη (διάρκεια 14.24) από τη διεύθυνση <http://vimeo.com/18867544>

Ακολουθεί συζήτηση για το τι τους έκανε εντύπωση από τα παραπάνω βίντεο. Οι μαθητές επιχειρούν να αφηγηθούν προφορικά την ιστορία που είδαν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο. Μπορούν να αποδώσουν όλες τις λεπτομέρειες; Μπορούν να το επιτύχουν χωρίς να πλατειάζουν άσκοπα; Έπειτα επιχειρούν να αποδώσουν τα βασικά χαρακτηριστικά (εμφανισιακά αλλά και ψυχολογικά) των κεντρικών χαρακτήρων. Καλούνται επίσης να περιγράψουν όποιο αντικείμενο ή πρόσωπο τους έκανε ιδιαίτερη εντύπωση.

Ως εργασία για το σπίτι ανατίθεται η ανάγνωση των διηγημάτων των

1ο σχέδιο μαθήματος

φύλλων εργασίας 3 και 4 και 5, που θα έχουν διανεμηθεί σε όλα τα παιδιά. Διασφαλίζουμε ότι έχουν κατανοήσει τις απαιτήσεις των φύλλων εργασίας καθώς και τους όρους «διήγημα-μινιατούρα» ή «διήγημα-μπονζάι».

Αφού ξαναδούν τα βίντεο στο σπίτι ή μελετήσουν καλύτερα τα κείμενα που τους έχουν δοθεί, οι μαθητές καλούνται να ολοκληρώσουν τη συγγραφική τους δραστηριότητα σε ομάδες μέσα στην τάξη.

Τη δεύτερη διδακτική ώρα οι μαθητές την αφιερώνουν στη συγγραφική δραστηριότητα (μισή ώρα). Στο τελευταίο τέταρτο οι ομάδες παρουσιάζουν εν συντομία τις ιστορίες τους στην τάξη.

📌 Εργασία για το σπίτι

Οι μαθητές καλούνται να επισκεφτούν ξανά τις συγκεκριμένες διευθύνσεις και να δουν με προσοχή το βίντεο ώστε να αποκτήσουν μια σαφή εικόνα για την ιστορία που θα αφηγηθούν. Κάποιες από τις ασκήσεις του φύλλου εργασίας, που είναι προαιρετικές, μπορούν να ανατεθούν επίσης στο σπίτι.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Ο μαθητευόμενος μάγος, <http://www.youtube.com/watch?v=2DX2yVucz24>

Το χωριό, <http://vimeo.com/18867544>

Ιστοσελίδα του 11ου Δημοτικού σχολείου Ευόσμου, <http://11dim-evosm.thess.sch.gr/ppages/pp5.htm>

Ιστολόγιο για το μικρό διήγημα του περιοδικού *Πλανόδιον*, <http://bonsaistoriesflashfiction.wordpress.com/>

1ο φύλλο εργασίας

► Ο μαθητευόμενος μάγος

Η *Φαντασία* του Ουόλτ Ντίσνεϊ, γυρισμένη το 1940, παραμένει μία από τις πιο αγαπημένες ταινίες. Η ιστορία του μαθητευόμενου μάγου που υπερεκτιμά τις δυνατότητές του και βρίσκει τον μπελά του βασίζεται στον διάλογο του Λουκιανού (περ. 120 μ.Χ. → μετ. 180 και 192 μ.Χ.) *Φιλομευδής* 33-36, τον οποίο αργότερα χρησιμοποίησε ο Γκαίτε (1749-1832) για να γράψει το ποίημα *Zauberlehrling* (Πηγή: Wikipedia).

Αφού παρακολουθήσετε προσεκτικά την ταινία που θα βρείτε στο youtube, προσπαθήστε να καταγράψετε όσο πιο πιστά μπορείτε την ιστορία. Ακολουθήστε τις βασικές αρχές της αφήγησης:

1. Ορίζουμε τον τόπο και τους πρωταγωνιστές.
2. Ποιο είναι το πρόβλημα του πρωταγωνιστή; Πώς το αντιμετωπίζει;
3. Ποια είναι τα αρχικά αποτελέσματα;
4. Πώς εξελίσσεται η ιστορία; Ποια ανατροπή συμβαίνει στη μέση της ιστορίας;
5. Ποια κατάληξη έχει; Ποια συμπεράσματα βγάζουμε;
6. Προσέξτε να χρησιμοποιήσετε τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις και επιρρήματα.
7. Χρησιμοποιήστε ρήματα που δηλώνουν δράση αλλά και λέξεις-φράσεις που δηλώνουν συναισθηματική κατάσταση ή σκέψεις.
8. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε παρελθοντικούς χρόνους ή ενεστώτα.
9. Αποφασίστε αν θα αφηγηθείτε την ιστορία σε τρίτο πρόσωπο (παντογνώστης αφηγητής) ή σε πρώτο πρόσωπο (από την πλευρά του μάγου ή του Μίκι).
10. Περιγράψτε με όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες: α) το εργαστήριο του μάγου, β) τον ίδιο τον μάγο. Ποια επίθετα θα χρησιμοποιήσετε; Κάντε έναν κατάλογο και προσπαθήστε να συλλέξετε όσα περισσότερα μπορείτε.
11. Περιγράψτε τις συναισθηματικές εναλλαγές του πρωταγωνιστή (Μίκι) σε όλη τη διάρκεια της ταινίας. Κάντε έναν κατάλογο με τα επίθετα και τις μετοχές που θα του αποδώσετε.

1ο φύλλο εργασίας

12. (Προαιρετική άσκηση). Προσπαθήστε να εικονογραφήσετε την ιστορία σύντομα σε 10-12 καρτέ. Για να εμπνευστείτε, επισκεφθείτε τη διεύθυνση <http://11dim-evosm.thess.sch.gr/ppages/pp5.htm> όπου θα βρείτε τη δουλειά μιας μαθήτριας από το 11ο Δημοτικό σχολείο του Ευόσμου.